

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

м. Запоріжжя

УДК 614.253
С69

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Іріюглу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ – ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПРОЕКТ ХХІ СТ.: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Утюж І.Г., Спиця Н.В.

ФІЛОСОФСЬКО-НАУКОВА КУЛЬТУРА ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОСТОРУ УНІВЕРСИТЕТУ: ЛЮДИНОВИМІРНІСТЬ СОЦІОБІОТЕХНОЛОГІЙ..... 13

Моргунова С.А., Школова О.П., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А.

ДОТРИМАННЯ НОРМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК ОСНОВА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ..... 17

Моргунова С.А., Школова О.П., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ЗАПОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ..... 19

Stegenga J.

THE DRUG WORKED FOR ME..... 20

Vaigrie B.

TAKING THE MEASURE OF PUBLIC TRUST..... 21

Пустовіт С.В.

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ЗДОРОВ'Я В СОЦІОЛОГІЧНОМУ КОНТЕКСТІ..... 25

Цимбал А.Ю., Білих В.М.

ОСТЕОПЕНІЯ ПЕРЕДЧАСНО НАРОДЖЕНИХ ДІТЕЙ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУСПІЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я СЬОГОДЕННЯ..... 26

Бойко А.І.

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ВИКЛИКИ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА НОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ..... 28

Сепетий Д.П.

ЛЮДВІК ФЛЕК: ВІД ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ ДО ФІЛОСОФІЇ НАУКИ 29

Абашинік В.О.

ГЕОРГ КОРІТАРІ (1772–1810) ТА ФІЛОСОФІЯ МЕДИЦИНИ У ХАРКОВІ..... 30

Петрова К.А.

БОРІТЬБА З ПИЯЦТВОМ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ: УСПІШНІ ПРАКТИКИ..... 31

Герасімчук Т.С.

ПСИХОЛОГІЧНА ТРАВМА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗМ ДИТИНИ..... 33

Винокурова А.В.

ДІАГНОСТИКА ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ..... 35

Воронкова В.Г.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ МЕДИЦИНИ ЯК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-НАУКОВОГО ПРОЕКТУ ХХІ СТ..... 37

Ганошенко Ю.А.

ТРАВМА БЕЗ ПОДОЛАННЯ: РОМАН У НОВЕЛАХ ПАВЛА ПАШТЕТА БЕЛЯНСЬКОГО «БАБУСЯ ВМИРАТИ НЕ ЛЮБИЛА» ЯК ХУДОЖНЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ФІЛОСОФІЇ ТІЛЕСНОСТІ..... 39

Грекова Т.А., Мельнікова О.В., Каджарян С.В., Тихоновська М.А.

ФІЛОСОФІЯ БАЛАНСУ МИСТЕЦТВА І НАУКИ В МЕДИЦИНІ..... 40

Демченко О.В.

ОЗНАКИ ДЕОНТОЛОГІЇ, ПРИТАМАННІ МОРАЛЬНІЙ КОНФАБУЛЯЦІЇ..... 42

Діденко Е.В.

ФІЛОСОФІЯ ПСИХОСОМАТИКИ: ВЗАЄМОДІЯ МІЖ ПСИХІКОЮ ТА ФІЗІОЛОГІЄЮ В КОНТЕКСТІ МЕДИЦИНИ..... 43

ДІАГНОСТИКА ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Винокурова Антоніна Віталіївна

аспірантка кафедри клінічної лабораторної діагностики

Науковий керівник: д. філос. н., проф. Утюж І.Г., завідувач кафедри суспільних дисциплін,

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

В сучасному світі лабораторна діагностика цукрового діабету стала невід'ємною частиною медицини, важливі дані для діагностики, лікування та моніторингу цього захворювання. Ця діагностика не лише надає конкретні клінічні дані, але також впливає на наше загальне розуміння хвороби цукрового діабету. В контексті сучасної медицини філософія лабораторної діагностики виявляє значущість, яка виходить за рамки збору даних і впливає на розуміння самої природи хвороби та підходів до її лікування. Формування філософської культури для науковця має велике значення, тому що філософія як науково-світоглядний напрям дає можливість розуміння людини, а в рамках нашого медичного предметного поля розуміти хворобу. Розуміти хворобу не з точки зору тільки клінічних проявів, а в першу чергу, розуміючи особливості життя людини. Ми дослідимо, як саме філософський підхід до лабораторної діагностики розкривається у контексті цукрового діабету, спробуємо зрозуміти, як ці питання впливають на наше загальне розуміння здоров'я та хвороб.

Історія діагностики та лікування цукрового діабету налічує безліч методів, що постійно розвивалися та змінювалися протягом віків. Вперше стан «надмірного виділення сечі», що є одним із симптомів діабету, було описано ще 1550 року до н. е. у давньоєгипетському папірусі Еберса [5]. Індійські лікарі приблизно в той же час знали це захворювання і називали його «медова сеча», відзначаючи, що солодка на смак сеча приваблює мурах [4]. До початку ХХ століття цукровий діабет був смертельним вироком для хворих, адже ефективного лікування не існувало. Сто років тому, у 1921 році, канадські вчені Фредерік Бантінг та Чарльз Бест виділили інсулін з підшлункової залози собак, а згодом й в інших тварин. А вже наступного року перший пацієнт отримав ін'єкцію інсуліну тваринного походження. Це була перша дитина, врятована від «солодкої» смерті. За відкриття століття доктор Бантінг отримав Нобелівську премію, а мільйони людей у всьому світі – надію на продовження життя.

Філософія діагностики віддзеркалює важливість вивчення минулого, адже це дозволяє розуміти еволюцію та удосконалення методів виявлення цього захворювання.

Хвороба й досі залишається однією з найбільш актуальних медико-соціальних проблем суспільства та є однією з провідних причин передчасної захворюваності і смертності, оскільки часто призводить до ампутації кінцівок, втрати зору, ниркової недостатності і провокує серцево-судинні захворювання.

Згідно з даними Міжнародної діабетичної федерації, близько 537 млн дорослих у світі живуть з цукровим діабетом, на цю хворобу хворіє кожен 10-ий. За прогнозами, до 2030 року їх кількість може зрости до 643 млн або навіть 700 млн [2]. Поширеність діабету в Україні збільшилася за останніх 10 років на половину. Діабет 2-го типу становить від 85 % до 90 % усіх випадків цукрового діабету у дорослого населення і найчастіше маніфестується серед осіб старше 40 років, як правило виникає на тлі ожиріння.

Цукровий діабет – це хронічне захворювання, що розвивається внаслідок повної або часткової нестачі в організмі людини інсуліну (гормону підшлункової залози) і призводить до підвищення рівня глюкози у крові пацієнта. Діабет є одним з перших відомих людству захворювань.

В більшості випадків, діагностика цукрового діабету не представляє особливих труднощів для лікаря. Але нажаль пацієнти звертаються за медичною допомогою надто пізно, коли стан здоров'я стає важким. Людям із діабетом потрібен доступ до регулярної та організованої медичної допомоги, що надається командою кваліфікованих медичних працівників. Актуальність проблеми діагностики цукрового діабету полягає в тому, що своєчасне виявлення хвороби значно покращує прогноз лікування та є одним із способів уникнення розвитку ускладнень.

Наукові дослідження продовжують вдосконалювати наше розуміння механізмів розвитку та протікання цукрового діабету, ефективних стратегій діагностики та лікування захворювання. Це включає розробку нових фармакологічних методів лікування, таких як нові антидіабетичні препарати та індивідуальні підходи до терапії [1]. Крім того, дослідження підкреслюють важливість комплексного догляду, який включає зміну способу життя, регулярний моніторинг рівня цукру в крові та навчання пацієнтів для оптимізації лікування захворювання та запобігання ускладнень [3]. Сучасні методи діагностики цукрового діабету включають в себе вимірювання рівня глюкози в крові, глікозильованого гемоглобіну, аналіз сечі, а також застосування передових новітніх

технологій, таких як молекулярно-генетичні дослідження. Ці методи не лише дозволяють ефективно визначити наявність захворювання, але і допомагають встановити його тип та індивідуальні особливості пацієнта.

Цукровий діабет, окрім свого медико-діагностичного аспекту, може бути розглянутий через призму філософії здоров'я та життя. Далі будуть розглянуті кілька напрямів світоглядного та морально-етичного значення даної хвороби.

Філософський підхід до діагностики цукрового діабету може бути розглянутий як соціальна проблема з точки зору взаємодії індивіда та суспільства, а також з погляду визначення цінностей та підходів до здоров'я. Основним принципом є визнання пацієнта як унікальної особистості з власною історією хвороби та факторами ризику. Сполучення клінічних даних, результатів аналізів та новітніх технологій створює інтегрований підхід до діагностики. Піднесення цієї хвороби на рівень філософського розгляду дозволяє врахувати не лише медичні, але й етичні та соціокультурні аспекти.

Відзначається, що соціальний контекст впливає на розвиток цукрового діабету через зміни в способі життя та стандартах харчування. З філософської точки зору, це відображає взаємодію людини з навколишнім світом, де культурні та соціальні фактори впливають на її здоров'я.

У філософії здоров'я та медицини, цукровий діабет може бути сприйнятий як виклик для розуміння природи страждань та пошуку значення життя в умовах хвороби. Філософська рефлексія може звертати увагу на питання екзистенції та самовизначення людини, що стикається із змінами у своєму здоров'ї.

Однак соціальна проблема цукрового діабету полягає не лише в самому захворюванні, але і в його впливі на якість життя та економіку. Люди, які стали жертвами цього захворювання, потребують постійного медичного спостереження, лікування та дотримання спеціального режиму харчування.

Це створює фінансові та емоційні труднощі для самого хворого та його родини. До того ж, це вимагає не лише великих витрат на лікування, але і зменшує працездатність населення, що може впливати на економічний розвиток країни.

З метою підвищення рівня обізнаності населення та усвідомлення факторів ризику профілактика цукрового діабету є ключовим аспектом розв'язання цієї соціальної проблеми. Медико-фармацевтичні компанії, які спрямовані на заохочення до здорового способу життя та ціллю яких є підвищення культури сучасної діагностики, можуть допомогти у зменшенні поширення цього захворювання та його наслідків.

Соціальний погляд на діабет піднімає питання справедливого доступу до медичних ресурсів. Питання про рівність у можливостях отримання лікування та профілактики цієї хвороби може породжувати обговорення про справедливість у сучасному суспільстві.

Отже, розгляд цукрового діабету у філософському контексті дозволив нам розкрити глибинні аспекти цієї проблеми, для розширення нашого епістемологічного розуміння цього захворювання та необхідністю вивчення лабораторної діагностики цукрового діабету як філософського об'єкта.

Філософський підхід визначення проблем конкретної хвороби – цукрового діабету, дозволяє науковцю цілісно подивитись на патологію. Метод Гіппократа, «треба лікувати людину, а не хворобу», говорить про цілісний, холістичний підхід в медицині. А це вимагає сформованої філософської культури.

Філософія діагностики діабету визначається глибоким розумінням сутності захворювання та постійним розвитком методів виявлення. Варто виділити, що розуміння та критичне осмислення процедур лабораторної діагностики важливі для розвитку ефективних та гуманітарних методів управління цукровим діабетом. Актуальність проблеми, філософський підхід та використання сучасних методів створюють фундамент для подальших досліджень та розробки нових стратегій управління цукровим діабетом. Орієнтована на індивіда діагностика відкриває нові перспективи для підвищення якості життя пацієнтів та попередження розвитку ускладнень.

Список використаних джерел

1. Daniel Ferguson, Brian N. Finck (2021). Emerging therapeutic approaches for the treatment of NAFLD and type 2 diabetes mellitus. *Nat Rev Endocrinol* 17, (2021).
2. <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3349150-na-cukrovij-diabet-hvorie-kozen-tridcatij-ukrainec-likar.html>

3. Kanaley J.A. et al.]. Kanaley JA, Colberg SR, Corcoran MH, Malin SK, Rodriguez NR, Crespo CJ, Kirwan JP, Zierath JR. Exercise/Physical Activity in Individuals with Type 2 Diabetes: A Consensus Statement from the American College of Sports Medicine. *Med Sci Sports Exerc.* 2022 Feb 1;54(2):353-368.

4. Poretzky, Leonid (2010). *Principles of Diabetes Mellitus* (вид. 2nd). New York: Springer. doi:10.1007/978-0-387-09841-8.

5. Ripoll, Brian C. Leutholtz, Ignacio (25 квітня 2011). Exercise and disease management (вид. 2nd). Boca Raton: CRC Press. ISBN 978-1-4398-2759-8.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЛОСОФІЇ МЕДИЦИНИ ЯК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-НАУКОВОГО ПРОЕКТУ ХХІ СТ.

*Воронкова Валентина Григорівна
доктор філософських наук, професор,
завідувачка кафедри управління та адміністрування
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М.Потебні
Запорізького національного університету*

Анотація: Філософія медицини розглядається як складна галузь, що поєднує знання філософії та медицини, визначаються проблеми, які є предметом дослідження філософії медицини, визначаються методологічні засади філософії медицини та зарубіжний досвід, який включає аналіз різноманітних напрямків і внесків в розуміння медичної науки та практики.

Abstract. The philosophy of medicine is considered as a complex field that combines the knowledge of philosophy and medicine, the problems that are the subject of research in the philosophy of medicine are defined, the methodological foundations of the philosophy of medicine and foreign experience are defined, which includes the analysis of various directions and contributions to the understanding of medical science and practice.

Філософія медицини є складною галуззю, яка вивчає фундаментальні питання, пов'язані з природою, цілями, методами та етикою медичної практики. Розглядаючи теоретико-методологічні аспекти філософії медицини як інтелектуально-наукового проекту у ХХІ столітті, можна виокремити деякі ключові аспекти: 1) У сучасному світі філософії медицини відзначається плюралізмом методологій. Різні теоретичні підходи, такі як аналітична філософія, феноменологія, критична теорія, постструктуралізм тощо, застосовуються для аналізу та розуміння медичних явищ. 2) Важливим аспектом є взаємодія між біомедичним та соціокультурним підходами до медицини. Філософія медицини стежить за розвитком обох напрямків і розглядає, як вони взаємодіють у сучасній медичній практиці та дослідженнях. 3) Філософія медицини акцентує увагу на етичних питаннях, пов'язаних з медичною практикою, дослідженнями та біомедичними технологіями. Розглядання гуманітарних аспектів допомагає врахувати пацієнтські цінності, культурні розходження та інші соціокультурні впливи. 4) Філософія медицини вивчає поняття хвороби та здоров'я, розглядаючи їх з біомедичного, філософського та соціокультурного погляду. Це допомагає сформулювати більш повне розуміння сутності медичних явищ. 5) З появою нових технологій, таких як штучний інтелект, філософія медицини розглядає етичні, соціальні та філософські аспекти їхнього застосування в медичній сфері. 6) Філософія медицини вивчає, як медичні технології та практики впливають на ідентичність пацієнтів, їхню індивідуальність та сприйняття власного тіла. 7) Сучасна філософія медицини акцентує увагу на концепції пацієнтського централізму, де пацієнт виступає активним учасником у процесі прийняття рішень щодо свого здоров'я та лікування. Це вимагає переосмислення ролей лікарів, пацієнтів та інших учасників медичного процесу. Філософія медицини включає філософське осмислення сучасних викликів у медицині, таких як пандемії, доступ до медичної допомоги, глобальна нерівність у сфері охорони здоров'я та інші проблеми. Вивчення та аналіз цих аспектів дозволяє філософії медицини вносити важливий вклад у розвиток медичної науки та практики у ХХІ столітті.

Філософія медицини вивчає взаємодію медицини з іншими науками, такими як біологія, психологія, соціологія та інші. Розуміння цієї взаємодії важливо для розвитку інтегративних підходів до дослідження та лікування різних захворювань. Важливу роль відіграють соціокультурні виміри медичної науки, філософія медицини досліджує соціокультурні впливи на медичну науку та практику. Вона вивчає, як культурні, етичні та соціальні фактори впливають на визначення стандартів лікування, медичні відкриття та сприйняття хвороб. В центрі дослідження філософії